

Inserati se sprejemajo in veljajo tritopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (adm. nistracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. -- kr.
za pol leta . . . 5 " -- "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo v Hlišerjevi ulici števil. 6.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Pokongres ?

Nekteri časniki poročajo, da je le dvoje mogoče, ali nova vojska, ali pa še en kongres, to je pokongres, ki ima popraviti to, kar je berlinski kongres pokazal.

Berlinski sklepi se ne dajo izvršiti, nekatere točke tega miru so se že prelomile, nekatere se bodo v kratkem. Kar je berlinski kongres z Bolgarijo naredil, to nema pogojev obstanka v sebi. Bolgari nečejo izhodne Rumelije, ampak hočejo, da se ta združi s severno Bolgarijo; oni nečejo, da bi Macedonija ostala v turških rokah, ampak pravijo: „Kakor smo prej skupno trpeli, tako hočemo zdaj skupno odrešeni biti.“

Bolgarska vstaja se je že začela. Turčija pa tudi Grkom neče nič privoliti, zato se poslednji na vojsko pripravljajo. Črnogorcem Turki še niso odstopili Podgorice, in grozijo, da bodo raje albansko ligo podpirali, katera neče, da bi se kak kos albanske zemlje kakemu kršanskemu kralju odstopil.

Kaj hočejo tedaj državniki sklepati o osodi narodov, ko so narodi sami polnoletni postali, in ne potrebujejo jerobov, najmenj pa takih jerobov, ki nimajo srca za svoje varovance? Diplomatom v Berlinu je bilo lahko sklepati, da se ima bolgarski narod raztrgati, in da se ima boljša polovica pustiti turškim okrutnikom, da še dalje svoje nečlovečnosti nad njim uganjajo. Diplomatom ne boli trpljenje Bolgarov, oni menda tudi nimajo usmiljenja za narod, ki govori slovansk jezik!

Poštenejši od drugih pa so Rusi, in morajo biti, ker jih družijo z Bolgari ena narodnost; oni čutijo, kaka krivica se bolgarskemu narodu dela, zato so Bolgare preskrbeli z

orožjem, in jih gotovo tudi podpirajo v boju zoper Turke. Bolgari so se vzdignili, in v močnih četah se boré že za svoje bitje in za slovansko narodnost tam v slavni Macedoniji, kjer je nekdanj kraljeval Filip in njegov veliki sin Aleksander, kateri je imel poguma in dobrih vojakov dovolj, da bi si bil podvrgel celi svet, če bi mu bilo odmerjeno daljše življenje.

Še bolj, ko v Bolgariji, zapletene so stvari v Bosni. Vsled berlinskega mandata se ne vé, je li Bosna turška ali avstrijska. Ali hoče mar Avstrija Bosno Turkom nazaj dati? Ona je primorana po naravni logiki in po tolikih žrtvah, osvojiti si Bosno. S tem pa prelomi berlinsko pogodbo, ker tam o zedinjenji Bosne z Avstrijo ni govora. Avstrija tedaj ravno tako potrebuje novega kongresa, da jej bo Bosno popolno izročil, kakor Bolgarija tak pokongres potrebuje.

Angleški jud Beaconsfield je mislil, bogve kako moder in slaven čin da bo izvršil, ako svetoštetfanski mir uniči. To se mu je posrečilo, pa zmešnjava je zdaj toliko večja. Ignacijev, ki razmere dobro pozna, pustil je Turkom samo okolico carigradsko in pa Albanijo; ravno zdaj pa se kaže, da je bila taka rešitev najboljša, ker ravno Albanci trdno s Turki držé, vse druge dežele pa, ki jih je berlinska pogodba Turkom nazaj dala, se puntajo in nečejo o visoki porti (turški vladi) nič slišati.

Kaj bodo tedaj diplomati naredili? Oni ne bodo nič zabranili, z njih privoljenjem ali brez njega — Bolgari se za to ne brigajo — pričel se je punt, in ne bo prej nehal, dokler ne bo slednji Turek iz Evrope v Azijo pregnan.

Da se tedaj zakrije popolna nezmožnost diplomacije, bi bilo po mnenju nekterih listov najbolje, da se snide nov kongres, in da po-

trdi vse, kar se ima na balkanskem polotoku neizogibno zgoditi; naj priznava celoskupnost Bolgarije, naj Bosno Avstriji popolnoma prepusti, naj Grkom privoli tiste kraje, kjer se grški govori, naj dá Albancem samostojnost, naj Armenijo v Aziji reši, in priklene k Rusiji, in naj tako naredi take spremembe na vzhodu, ki imajo znamenje stalnosti ne sebi; in naj ne sklepa o narodih, kakor o čredah neumne živine.

Nek politik imenoval je berlinski kongres prodajanje narodov (völkerschacher) in menimo, da se mož ni zmotil. Gledali so le na zemljevid, ne pa na narodnost. Rekli so, da Bolgarija sme živeti le na severu od Balkana, kakor bi pod južnim bregom nobenega Bolgara ne bilo. Rekli so, da v Macedoniji ni Bolgarov da so sami Grki in Turki. Zdaj je pa v Macedoniji samih bolgarskih ustašev 10.000 mož, kateri celemu svetu dejansko dokazujejo, da so, da ima v Macedoniji Bolgara. Grki v Macedoniji, ki so kričali, da je dežela njihova, in le njihova, se še ganiti ne upajo, bijejo se pa za vero in svobodo Bolgari, okterih evropski štatistikarji niso hoteli nič videti.

In kaj je z Bosno? Ako jo damo Turkom nazaj, kakor nekteri hočejo, potem ne bo pokongresa, ampak nova vojska, ker Bošnjaki se bodo spuntali, Črnogorci in Srbi pa jim bodo prišli na pomoč, in morda tudi Rusi.

Nekteri nepoboljšljivi turkoljubi govore še vedno o avstrijsko-turški konvenciji, vsled katere bi morala Avstrija stroške uradovanja trpeti, in z življenjem svojih sinov za mir in red skrbeti, dežela pa bi ostala turška, in sultanova zastava bi vihrala z grada v Sarajevu. Če se to zgodi, nezadovoljni bodo vsi narodi avstrijski, nemškega ne izvzemši, ker

Patriarh Nikon.

Po Petruševskem spisal J. Steklasa.

Rusija za cara Aleksija Mihajloviča (1645—1676) ni trpela samo od večnih nemirov in vojsk nego tudi od raskola v Cerkvi Božje, kterega je prouzročil patrijarh Nikon.

Nikon se je rodil l. 1605 v nižegorodskeji oblasti od kmečkih staršev ter se je drugač zval Nikita. V mladosti je on pretrpel mnogo od svoje mačehe, in ko je odrasel, pobegnil je v samostan. Rodjaki so ga vendar sprosil, da se je še vrnil, potem se je oženil ter postal selski svečenik. Imel je troje otrok, kiso pa pomrli; in zopet ga je vleklo nekaj v samostan. Tudi svojo ženo je nagovoril za samostansko življenje; on sam pa je šel v daljno pustinjo in pri striženju so ga imenovali Nikonom. Ustav samostanski je bil strog, ali Nikon je živel še strože, nego je ustav zapovedoval. Vendar on ni ostal tukaj dolgo; bil je krute nrave, uporen in nesložen; Nikon se je popravdal s predstojnikom samostana ter odšel v drugo pustinjo, Kožejezersko. V tem

samostanu je živel Nikon strogo, in v kratkem so ga izbrali za igumena (samostanskega načelnika.) Dober glas o njegovem mniškem trapenju, dobročinstvih in o velikem razumu je prišel do cara. In ko je prišel enkrat Nikon po opravih samostanskih v Moskvo, hotel ga je tukaj Mihajlovič videti. Nikon se je caru tako dopadel, da ga ni pustil nič več iz Moskve, nego je zapovedal posvetiti ga za arhimadrita Novopaskega samostana. Po volji gosudarjeveje je prihajal Nikon vsak petek na carski dvorec, kjer je obdrževal s carom duhovne vaje ter ga prosil za sirote. Car ga je vselej milostljivo uslišal, rešaval pravde pravično, ter zapovedal sprejemati tožbe od vsakega. Vsaki dan je car Nikona bolj ljubil in z vsakim dnevom je rasla moč krepke in odvažne nrave novopaskega arhimadrita nad voljo dobrodušnega cara.

Tako so prošla tri leta; Nikona so postavili za novgorodskega metropolita. Grenko je jokal car, ko se je ločil s svojim ljubincem, dopisovala sta si odslej in car ga je zval večkrat v Moskvo za svet v važnih zgodah; tudi

mu je dal veliko oblast v Novgorodu. In Nikon je služil zares častno cerkvi in caru ter ni gledal na nič. Neki hudobni ljudje so s prevaro pobunili Novgorodčane. Oblasti mestne niso mogle bune zadušiti; vojvoda je pobegnil k metropolitu, in Nikon ga je odpeljal v svoje sobe, a sam je šel ugovarjat z uredom. Puntarji pa so bili jezni na metropolita; ker je on preklel v cerkvi začetnike te bune; zatoraj se vržejo nanj ter ga izbijejo s palicami in kamenjem do polusmrtni. Osvetivši se ni hotel Nikon domu oditi, dokler ne umiri puntarjev. On se je izpovedal, zbral arhimadrite, svečnike, dal iznesti zastave, križe in podobe ter se podal v procesiji v cerkev, okoli ktere so se zbrali puntarji. Kri je tekla Nikonu iz ušes in ust, za silo je vzdigal noge, ali je vendar negledé na to odslužil objedno ter potem šel mirit buntovnike. V kratkem je prenehal punt.

L. 1652 je umrl moskovski patriarh Josip. Zbor je začel izbirati novega patriarha in po volji cara je izbral Nikona. Nikon se je pa odrekal tej časti. Zdjenci pa poklekne car, svečenstvo, bojari in narod na trgu pred cerkvijo

tudi prosti nemški kmet ne zapopade, kako bi se moglo toliko žrtev zaman tje vreči, in z mečem pridobljena dežela nazaj dati, komu? ne redni državi, ampak anarhiji in divjaškim četam.

Da ta vprašanja reši, treba je po misli nekterih državnikov pokongresa.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 11. novembra.

Delegaciji, ki zborujete letos v Budapešti, ste bile včeraj od cesarja sprejeti. Avstrijska delegacija si jo izvolila Coroninija za predsednika. Piše se, da imajo v delegacijah nasprotniki Andrassy večino. Vendar se nam zdi, da to nasprotovanje ne bode tako silno, in da si bo vedel minister zunanjih zadev pridobiti večino, kakor še vsako leto. Res listi že poročajo, da boste delegaciji dovolile stroške bosenske, ob enem pa hočejo naši poslanci Andrassy izreči nezaupnico, za katero se pa Andrassy menda ne bode dosti zmenil. Iz naše delegacije so izstopili knez Jablanovski, baron Koller in baron Kellner, vsi udje gosposke zbornice; zakaj, se ne vé. Ogerska delegacija je voljnija in v nagovoru pri poklonu pred cesarjem je njen predsednik Szlavi omenjal berlinskega mandata gledé zasedenja Bosne, hrabrosti naše vojne in srečnega vspeha, ter je povdarjal, da hoče delegacija vse storiti, kar zahteva veljava naše države kot velevlasti in kar dopuščajo materijalne moči deželne.

Veče važnosti še, kakor seje delegacij, so druge razprave, ki se vrše v Pešti, kjer sedaj bivajo cesar. Pravijo, da je velika zmešnjava in silno tekanje, vse vrè, in se vrti; nihče pa še ne vé, kaj pride konečno iz kotla. Na ministerstvo Depretisovo se bojda več ne misli, ono je vsled kljubovanja ustavoverne stranke nemogoča postalo. Zlasti so mu v višjih krogih hudo zamerili, da ni adresi državnega zbora bolj nasprotovalo, ker bi jo bilo morda lahko zbrano. Pravijo, da bode ali Taaffe ali pa celó Hohewart poklican, da sestavi mešano ministerstvo iz federalistov in centralistov, Andrassy pa da postane knez in veliki kancelar, general Filipovič pa grof. Ali je to le strašilo za ustavoverce, ali se v istini kaj tacega pripravlja, tega danes še ne more nihče prav razsoditi.

Avstrijsko nemško prebivalstvo je

začelo demonstrirati zoper svoje lastne poslance. Priprostemu Nemcu ne gre v glavo, zakaj bi se morala Bosna Turkom nazaj dati, potem ko smo jo s tolikimi žrtvami pridobili. Na Dunaji je javno mnenje za okupacijo, kakor razvidimo iz „Kikeriki“, kateri se navadno po nazorih nižjega, pravega ljudstva obrača. Tudi družba dunajskih trgovcev se je izrekla za obdržanje Bosne. Ravno isto so storili v Schluckenau-u na Českem, v tistem okraju, kjer je Herbst voljen za poslanca. Iz tega se dosti jasno vidi, da ustavoverni poslanci ne zastopajo več ljudstva, ampak le svojo kasto.

Državni zbor je za nedoločen čas odložen in mnogi trdijo, da bode celo razpuščen. Če so prej omenjene govorice o sestavi novega ministerstva resnične, se bode to gotovo zgodilo, ker s sedanjim zborom nihče ne bode mogel vladati. Ravno ta osoda utegne potem zadeti še kakšno drugo skupščino, zlasti deželni zbor kranjski.

V Dolenji Avstriji imeli so 8. t. m. v Badenu volitev državnega poslanca namesto umrlega Pergerja. Izvoljen je bil profesor Lustkandl s 454 glasovi. Ces. nametnik baron Conrad, ki je pri neki volitvi nedavno dobil samo 12 glasov, propadel je sedaj s 312 glasovi.

Iz Moravskega se poroča „N. fr. Presse“, da je minister bogočastja konzistorijem naročil izreči svoje mnenje, ali kapucinski, frančiškanski in minoritski redovi splošno kaj koristijo in so li podpore, ki jo dobivajo iz verskega zaklada, vredni ali ne. Česki listi iz tega sklepajo, da misli vlada te redove najbrže odpraviti, zlasti ker so enaka vprašanja došla tudi občinskim predstojnikom.

Ogorskemu zboru bode danes izročila zedinjena opozicija adresen načrt; ker so tudi skrajni levičarji sestavili svojo adresno, bode zbornica obravnavala 3 adresne načrte.

Za Bosno so cesar razglasili splošno pomiloščenje ali amnestijo. Bivši vstaški načelniki dobili so razne službe: Luka Petkovič je postal stotnik mestne straže v Trebinji, pop Simon Bogdanovič kaimakam v Gacku, Arsenije Miskovič policijski komisar v Gluhi-Smokvi, Mitre Vorosič, Štefan Simonič in Božidar Gosino policijski vradaiki v Nevesinji, Lava Andjelič, Stema Popovič in Mrdok Ljuborič žandarmerijski načelniki v Bileku. Tudi na muhamedane, ki so prosili služb, se je kolikor mogoče oziralo.

ter ga s solznimi očmi prosijo, da zasede stolico moskovskega patriarhata. Zaplakal je tudi Nikon, vzdignil cara in potem obrnil se k bojarom in narodu ter rekel: „Boste li spoštovali mene, kot nadpastirja in očeta, in pustite-li meni preustojiti cerkev?“ Vsi so s prisego odgovorili, da hočejo vse storiti, karkoli bode on zahteval. Takrat je Nikon pritrtil in čez tri dni bil za patriarha posvečen.

Car in patriarh sta sklenila iskreno prijateljstvo. Ona sta skupaj molila, skupaj obedovala; Nikon je krstil deco carovo; z Nikonom se je car posvetoval v važnih in nevažnih zadevah. Ko je car sprejel v svoje roke Malorusijo (Okrajino) ter se vsled tega podal na pohod proti Polakom, izročil je on vladu Nikonu. In ko se je prikazala za časa vojske kuga v Moskvi, izročil je car svojo obitelj v varstvo Nikonu. Nikon je pa dobro z zemljo upravljal in carsko rodovino obvaroval. Za ta njegov trud in veliko skrb ga je začel car vzveličevati in imenovati velikim gosudarjem.

Nikon je skrbel za vladine, vojskine in zemaljske zadeve; najbolj pa se je zanimal za

cerkvene stvari. V ruskej cerkvi je bil že odzavnej v vsem velik nered. Že pred sto leti je Ivan Grozni sklical zbor, prozvan Stoglavij; ta zbor je ustanovil mnogo ustavov in pravil, ali stvari samej ni nič pomogel. Nered se za patriarha Nikona ni zmanjšal, pač pa povečal. Med arhimandriti in protopopi jih je bilo mnogo, ki so komaj azbuko znali; po cerkvenih knjigah prav težko čitali, a o veri niso mnogo več vedeli nego prosti narod. Tako je vprašal neki igumen svojega škofa, kdaj je živel prerok Ilja: pred ali po rojstvu Kristusovem? Svečeniški tudi niso hodili v cerkev ne samo v nedeljo, nego tudi na velike praznike ne; nego so zapovedovali mesto sebe služiti dijakonom, pevačem in drugim služabnikom. A mnogi popi so hodili v cerkev, ali bili so leni službo božjo opravljati. Po obredniku niso opravljali niti drugih opravil, ali če so jih, se je to zgodilo samo doma, in še takrat hitro, površno, a v cerkvi so pa stali pri oltarju, govorili o posvetnih zadevah, pa še na glas. Naroda niso v cerkvi nikdar podučevali. Drugi svečeniki so bili tako pohlepni za blagom, da so prodavali

Vnanje države.
Ruski kancelar Gorčakov se bode zaradi bolehnosti podal v južne dežele ter se dalje tam mudil. Vsled tega bode moral njegov posel kdo drug opravljati. — Poročnik Šuvalov se je te dni mudil na Dunaju, ne da bi bil pa imel za avstrijski dvor posebnih naročil. Od ondot se je naravnost v London podal. Francoski pooblaščenec glede vzhodne Rumeliji v komisiji najhuj oporeka ruskemu stališču.

Grško novo ministerstvo je zopet postavil Kumunduros.

Nemški naprednjaki in liberalci srde se na nemško cesarico Avgusto, da je smela ostarelega škofa vratislavskega počastiti z darovanim dragocenim obrazom „Ecce homo“ o priliki slavnosti škofovskega jubileja. „To je“ pravijo, vendar le nekaj mučnega, veri nespodobnega, da mora cesarica na taki način častiti svojeglavnega prelata, ki je bil v imenu cesarjevem vsled sodnijske izreke iztiran iz škofije. — Zares bil je to zelo pohujšljiv čin cesaričin, da si je dovolila brez naznanila in dovoljenja Sybla ali kneza Bismarka, skazati spoštovanje svoje tako upornemu škofu, kot je „bivši“ škof vratislavski. Najviši tribunal v Berlinu je proglasil, da Henrik Förster škof ni in tudi biti ne sme: cesarica pa razodeva očitno, da ga spoznava in časti doslej kot pravega škofa.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 10. novembra. (Hranilnica in pomočno založno društvo.) Nikjer ni nobenega denarja, kam pride ves denar? se vedno toži. Kam bo prišel; nekaj ga gre na Dunaj v davkarsko blagajnico, nekaj ga gre v London za obrtnijske izdelke, nekaj v hranilnico. Domači obrtniki pa ne morejo nič začeti, ker ni nobenega denarja v prometu, tedaj ga tudi oni v roke ne dobé. Brez kredita, brez denarnega prometa se ne more obrtnija razcvitati; in kako težko je v Ljubljani rokodelcu kak denar na posodo dobiti, to je vsakemu znano. V ta namen se je ustanovilo pomočno založno društvo (aushilfskasse). Pa kako zamore to društvo napredovati, če ljudje ves denar v hranilnico znosijo, tako da ga ni med ljudmi, in ga tudi založni nihče ne dá? Nepodučeni človek misli, da je to vse jedno, in da je le ta razložek, da je denar v v hranilnici bolj varen. Temu pa ni tako. S

svetotajstva celo nevednim. Pijanstvo se je med njimi silno ukorenilo; niso pili samo popi in dijakoni, nego tudi mnih. Po mestih in vaseh so se klatarili svečeniki in dijakoni brez službe ter činili javno razna brezčinstva, oni so celo na velikih cestah plenili z razbojniki popotnike. Mnih so se naučili živeti po svojej volji; njim se ni več dopadalo tiho mniško življenje, pohajkovali so po vsej zemlji ter se celo zgloglasnih mest niso ogibali. Arhireji so malo pazili na svoje podložne duhovne, ker se tudi sami niso mnogo zanimali za svoje dolžnosti, za duhovna in dijakona so posvetili vsakega, brez izbora. Arhireji so pobirali od novoimenovanih podarke; pisarji njihovi pa so jih stiskali za denar tudi z mukami, ako jim niso hoteli dati z lepa, kolikor so zahtevali.

Tudi pri službi božjej ni bilo nobenega reda. Od lenosti in radi hitrosti so peli službo božjo po trije v različnih napevih, tako da se ni moglo nič razumeti. Kmetje so donášali v cerkev svoje podobe, ktere so zvali svoje bogove, obešali jih po steni, kjer, se jim je do-

hranilnico ni nikomur pomagano, ko takim kapitalistom, ki z njeno pomočjo velike obresti vlečejo iz revežev, ki so tako nesrečni, da so hranilnici kaj dolžni. Hranilnica ne posodi drugače, ko na prvo hipoteko, in še tačas tako malo, da dotičnemu ni dosti pomagano. Kdor ima posestvo v vrednosti kakih 15—20000 gl., dala mu bo komaj 1000 do 2000 gl.

S tem mu je pa ravno toliko pomagano, da ves kredit drugodi zgubi, ker vsak pravi: „če že hranilnica na prvi hipoteki sedi, potem nič ne posodim.“ Obrtnikom posodi denar le, ako dobi dva trdna moža, ki za njega dobra stojita; ker pa dandanes posebno pri nas drug drugemu ne zaupa, zato je tudi ta dobrota iluzorična.

Pomočno založno društvo pa posojuje na menjice tudi takim, ki niso posebno premožni, ker se opira na načelo, da je treba ravno tistemu pomagati, ki nič nima, ko svoje zdrave roke; ker si zamore le tako pomagati, da se mu nekaj kapitala v roke dá. Akoravno se ozira bolj na zanesljive poštenjake, ima vendar velik riziko, pa če je prav tu pa tam na zgubi, deluje vendar koristno, ker le na tej poti je mogoče pomagati revnim obrtnikom. Njegovo zaupanje do slovenskega poštenja ga do sedaj ni varalo in je zmirom v stanju, da pošteno izplačuje obresti, a pomisliti je treba, da ima ona veliko večji riziko, da več vaga ko hranilnica. Založno društvo bi rado z odstotki odjenjalo, pa tega ne more, dokler hranilnica ne odjenja, kajti, ako založna menj odstotkov zahteva, jih zamore potem toliko menj izplačevati za vloženi kapital, in vsak bo potem raje v hranilnico denar nesel. Čemu je bilo hranilnici, ki ima silno veliko denarja, pač treba, obresti za izposojeni denar povikšati od 5 na 6 odstotkov? Veliki kapitalisti na Angleškem so veseli, če jim kapital nese 3 odstotke obresti; zakaj bi se moralo ravno našemu kmetu tako trdo goditi za denar, ko mu vendar posojeni denar nikoli ne nese 6 odstotkov! Hranilnica za male posestnike, ki denarja iščejo na posodo, ni nobena dobrota, pač pa za bogatine, da jim denar visoke obresti nese. Ali je mar tistemu pomagano, ki si v hranilnici kaj na posodo vzame? Nikakor ne pri teh obrestih, kajti tak je že zgubljen, ker bo le s težkim trudom toliko vkup spravil, da bo mogel poleg davkov še obresti plačevati; da bi kedaj denar vrnil, na to še misliti ni.

Tudi ima pri izposojevanju jako veliko stroškov in sitnosti.

Reklo se bo, da je tudi marsiktera krščenica vesela, če se jej prihranjeni novci v hranilnici tako lepo množé. Pa naše poštene dekline in kuharice gotovo ne iščejo velikih obresti in bodo tudi z manjimi zadovoljne, če bodo vidile, da so njihovi denarji varno naloženi in se z njimi pomaga ubogemu ljudstvu.

Saj vendar zdrava pamet pravi, da danes noben kmet, še rokodelc ne more stlačiti iz 100 izposojenih goldinarjev 6 gl. dobička, če neče ljudi dreti.

Ko bi hranilnica svoje odstotke znižala, storilo bi to tudi pomočno založno društvo, in potem bi se lahko človeku pomagalo, ne da bi moral pri obrestih vso dlako pustiti. Ko bi pomočno založno društvo toliko denarja v rokah imelo, kakor ga ima hranilnica, bilo bi lahko celi deželi pomagano, ker ono, kakor že rečeno, ne gleda toliko na premoženje prosilca, ampak bolj na njegovo potrebo in njegovo poštenje. Ono ne bi našega denarja po tujih deželah izposojevalo. Da odbor pomočnega založnega društva ne išče svojega dobička, se vidi iz tega, ker imajo tisti odborniki, ki so najbolj z delom obloženi, komaj 300 do 400 gl. plače, nekteri pa celo nič ne dobodo, med tem ko imajo pri hranilnici vradniki primeroma jako dobre plače.

Domoljubni možaki naj tedaj po vsi moči podpirajo jako koristno pomočno društvo in naj prihranjeni denar tam nakladajo, ker se porabi v korist ljudstva, in le tam zna revni rokodelc ali kmetovalec pomoči zadobiti, če prav nema velikega posestva, če ne mnogo, pa vsaj toliko, da si zamore za trenotek pomagati. Več ko bo denarja v blagajnici, več se bo lahko storilo na korist dežele in vbogih davkoplačevalcev.

Ne potrebujemo vložne blagajnice za bogatine, ampak pomočno kaso za revnejše posestnike. Denar naj pride med ljudi, in poštenjakom in marljivim delavnim možem v roke, da bodo mogli sebi in drugim pomagati.

Iz Bizovika, 10. novembra. (Zahvala in priporočba.) Ko so pri sv. Petru v Ljubljani pred dvema leti napravili novo zvonjenje, kupila je naša srenja vzlasti vsled posredovanja visoko-častitega g. stolnega prošta Jožefa Zupana prejšnji veliki zvon šent-

peterski, ki se je z našimi lepo vjemal, in ki bi ga bil zvonar sicer razbil in porabil za nove zvonove, kar je bilo za močni in lepo doneči zvon res škoda. Na besede g. stolnega prošta nam je g. zvonar za poplačilo velikega zvona privolil več obrokov in nedavno smo poplačali zadnji obrok, kar nam daje priliko, da se visoko častitemu g. proštu za njih prijazno posredovanje javno zahvalimo.

Zahvalo in pohvalo zaslužita tudi Jakob Leben ključar in Anton Leben, tesar, ki sta poskrbela, da smo zvon poplačali in ga v zvonik spravili. Mnogi in sicer prav previdni možje so trdili, da 36 centov težkega zvona ne bomo spravili v naš zvonik; zdaj naj pridejo pogledat in prepričali se bodo, da smo ga spravili gori in da prav dobro in zlahkoma teče. Tesar Anton Leben je tako dobro in priročno naredil oder v zvoniku, da ga smemo v tem oziru z mirno vestjo priporočiti vsim cerkvenim predstojništvom, ki bi ga za enako delo potrebovali.

Z Dunaja, 5. novembra. (Vernih duš dan.) Lepi dnevi so izginili; vse je postalo enolično in žalostno. Pač tužni dnevi so to; ne le samo narava je otožna, ampak tudi globoka žalost se je vselila v naša srca. Saj je prišel isti dan, ki nas spominja na naše ki niso več med nami! Truma ljudi hiti na pokopališča, da okinča grobe, ki jim hranijo ljuba trupla. In tudi slavjanski dijaki niso pozabili onih oseb, ki so do zadnjega zdiha za svojo domovino, kakor tudi za slovansko idejo delovali. Ni jim bilo dano v domači deželi počivati, za kojoj so se zmeraj trudili. Ako se hoče kdo prepričati, je li resničen pregovor: „Narod velicij mož nikdar ne pozabi“, naj bi bil došel te dni na Dunaj. Gotovo bi bil o tem pregovoru preverjen. Na Marksovem pokopališču leži slavni naš rojak Jernej Kopitar. Spominke z latinskim napisom kaže, kakšne lavorike si je on na slovstvenem polji pridobil. On je ledino razoral in nas soznanil s staroslovenščino. Koliko zaslug si je on mimo teh za slov. slovstvo pridobil, bilo bi nepotrebno tu razlagati, ker je to vsacemu dovolj znano! Slovenija na ta dan ni pozabila svojega rojaka; lep venec kinčal je njegov grob. Ako si se nekoliko naprej podal, vabili so te tribrojni trakovi in nebrojni venci, da si nekoliko bolj ogledaš ta grobni spominke. Tu počiva mož, ki je s tako rahločutečim in milim

palo, za žive ali pred njimi sveče in pred timi svojimi podobami so potem molili, obrnjeni večkrat s hrbtom proti oltarju. Ali k mestnim podobam niso postavljali sveč, tudi niso sploh nič darovali. Mnogi so prihajali v cerkev ne radi molitve, nego da bi se razgovarjali o posvetnih zadevah, razgovarjali so se glasno, prepirali, brezstidno psovali, še celo potokli do krvi. To je bila velika hudobija; ali ljudje so vse to gledali, kakor da mora to biti: vse to se jim je zdelo nekaj navadnega.

A največje zlo pa je bilo v cerkvenih obrednih knjigah. S početka so mislili Rusi, da obstoji vsa vera in pobožnost v cerkvenih ustavih, obredih in službi božje. Vendar je ostal duh prave pobožnosti pri njih živ; oni se niso bali, če so škofje popravljali, kar je bilo nevarnega v obredih in knjigah; oni niso držali to za nečastno delo, za sramoto veri. Kasneje pa se je to zabrnilo. Za časa tatarske nadvlade so vse šole propale. Učiti se ni moglo nikjer; razmnožili so se taki duhovni, ki niso mogli niti naroda podučevati niti so sami razumeli, kar so čitali in peli v cerkvi, drugi

niso niti čitali znali. Vera je postala ne živa, nego mrtva; svetega pisma niso razumeli, tudi niso mislili na to, kaj je treba verovati in kako po svetej veri živeti, nego kako se je treba priklanяти, kako povzivati hostije lomeč jih na košček, dvakrat ali trikrat in zapeti aleluja. Drugi so vse svoje življenje hudobno in nespokorno živeli, 40 do 50 let se ne izpovedali in obhajali, a vendar so mislili, da bodo zveličani, če bodo pokopani okoli cerkve. Razširilo se je praznoverje in svetohlinstvo, govorili so in prepirali se ne o zapadku vere, nego o besedah, še celo v cerkvah.

Tako neznanje, taka mrtva vera se je nahajala tudi v bogoslužnih knjigah. V starih časih niso razumeli knjig tiskati nego so jih prepisovali. Vsled neopreznosti, neznanja in krivega tolmačenja se je primešalo v knjige mnogo pogrškov, in čem manje je bilo šol in učenih ljudi v Rusiji, tem več krivih in posvetnih misli se je vkralo v te knjige. Pojavilo se je mnogo takih knjig, kakoršnih v starem času niso videli, niti jih je bilo kdaj opaziti. Iolji pastirji ruske cerkve so že sto let pred Niko-

nom uvideli, da je treba popraviti knjige, ker se bodo drugač še bolj izkvarile in vera pravoslavna propala. Razumni ljudje so se hoteli že večkrat lotiti tega posla, ali praznoverni in bedasti so jih zaustavljali. Le-ti praznoverni ljudje so se borili za vsako besedo tudi brez misleno kot za sveto vero, kot za nauk samega spasitelja. Oni so tolmačili vse na svoj način, prepirali se, vpili, bunili narod in oblasti proti popravljačem, in vsa ta stvar je zopet zaspala. Na zadnje pa je vzel to delo v roke patrijarh Josip. Ali on je vzel za popravljače teh knjig take protopope in pope, ki niso bili dobro podučeni ter pridržali mnogo cerkvenih obredov, katerih s početka v pravoslavnej ruske cerkvi ni bilo. Vse kar je stopilo v običaj in navado od poslednjih 150—100 ali pa še manje let, vse kar se je bilo v vrstilo med cerkvene običaje po nevednosti, vse to so ti popravljači napisali v obredne in bogoslužne knjige. Tako na pr. so oni zapisali, da se mora križati z dvema prstoma, a ne s tremi; ali v starem času so se pravoslavni križali vselej s tremi prsti. (Dalje sledi.)

